

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Redništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon št. 552

LJUBLJANA, dne 10. novembra 1923.

Telefon št. 552

STEV. 133.

Obtok novčanic se ne poveča.

(Poročilo o seji Narodne banke.)

Na torkovi seji upravnega odbora Narodne banke je padla odločitev, da se obtoka novčanic ne pomnoži, kakor je zahteval en del industrijskih organizacij in denarnih zavodov. Bilo je že poprej skoro gotovo, da k povečanju ne bo prišlo, ker je bila znana odločna izjava finančnega ministra dr. Stojadinovića in ker se je bil tik pred sejo tudi ministrski svet odločno izjavil proti povečanju. Vendar je za sejo vladalo med gospodarskimi krogi veliko zanimanje, kakor smo že poročali v zadnji številki, ker pomenja ta seja važen mejnik v naši kreditni in denarni politiki in bodo določbe dalekosežnih posledic za vse panoge našega gospodarstva.

Akoravno novinarstvo na seji ni bilo navzoče in je bil o poteku seje izdan le kratek službeni komunikat, je potek seje, ki je bila mestoma zelo burna, prilično znan. Iz interesantnih izjav posameznih govornikov na seji podajamo v naslednjem kratko vsebino:

Stališče srbskih izvoznih krogov.

Prvi govornik grof Miroslav Kulmer je v obširnem govoru očrtal stališče denarnih zavodov, ki je bilo precizirano na konferenci saveza novčanih zavoda dne 23. oktobra v Zagrebu.

Na to konferenco, na katero so bili vabljeni tudi beograjski denarni zavodi, predvsem Izvozna banka, je Izvozna banka odgovorila, da je proti konferenci, na kateri bi se razpravljalo o pomanjkanju denarja, ker bi imela taka razprava na mnogobrojne vlagatelje kvaren vpliv in bi bila njena posledica, da bi v nervoznosti zahtevali od denarnih zavodov izplačanje svojih vlog, kar bi obstoječo krizo še bolj povečalo. Izvozna banka je mnenja, da ne obstoja pomanjkanje denarja, marveč da je samo nastopila kreditna kriza ki pa je nastala vsled tega, ker so posamezniki in denarni zavodi v zadnjem času preveč investirali v gradbeno in industrijska podjetja, ki niso dala onega donosa, ki se ga je od njih pričakovalo.

Izvozna banka je mnenja, da lastniki in banke, ki so gradile industrijska in druga podjetja z ozirom na celoto, niso glavna stvar, ker podjetja ne bodo propadla, marveč propadejo lahko samo lastniki, medtem ko podjetja preidejo v drugo ali v tretjo roko, in sicer pod ugodnejšimi pogoji in ceneje, tako da bo njih obrat omogočen.

Industrijskim podjetjem se po njenem mnenju sme dajati samo obratni kapital, ne pa tudi investicijskih kreditov. V to svrhu naj bi se vsako podjetje samo obrnilo direktno na Narodno banko, ne pa preko drugih bank. Narodna banka je že izdala po zakonu ji dovoljeni in odobreni kontingent novčanic. Za vsako povečanje bi morala dobiti pooblaščenje šele od občnega zbora delničarjev, dalje od finančnega ministra kakor tudi od Narodne skupščine. Izvozna banka je mnenja, da gre vsako izdajanje nadaljnega papirnega denarja na škodo vrednosti dinarja in resumira vsa svoja opazovanja v sledečih točkah:

Valutni program srbskih gospodarskih krogov.

1. Cilj nas vseh mora biti jačanje dinarja.
2. Pot za ojačanje dinarja so normalni radikalni ukrepi, ne pa upeljava zlate valute, kakor nekateri predlagajo.
3. Da bi se dinar pojačal, je treba predvsem, da plača država Narodni banki svoje dolge, in sicer bodisi na ta način, da proda en del državnih posesti, ali da najame v inozemstvu posojilo, ali pa, da se v to svrhu volirajo v proračunu potrebne vsote.

Mora se ločiti kredit, ki je dovoljen državi, od kredita za Narodno banko. Treba je dati popolno svobodo izvoza brez carine ter prostost trgovanja z devizami in valutami na borzi in izven borze. 4. Treba je imeti zaupanje v našo državo in v naš dinar. Momentana kreditna kriza naj posameznikov in denarnih zavodov ne odvrne od pravega pota, po katerem je treba iti.

Stališče zagrebških denarnih zavodov.

Ta izjava Izvozne banke je bila predmet razprave konference denarnih zavodov v Zagrebu, katere udeleženci so potrdili da želijo konsolidacije gospodarskih razmer in zahtevajo, da se nadaljuje deflacijska politika, spravi proračun v ravnovesje in da država odplača svoje dolge domačim industrijam in končno, da se izravnajo davki in uredi agrarno vprašanje. Glede pomanjkanja denarja pa se denarni zavodi niso strinjali z izvajanjem Izvozne banke in so košatalirali, da pomanjkanje gotovine faktilno obstoja in da je treba začasne pomoči.

Na zagrebški konferenci je g. ravnatelj Nikola Berković iz Sarajeva podal obširen ekspozé o pomanjkanju gotovine in poudarjal, da vzroka ni mogoče iskati v tem, da se nahaja gotova množina dinarjev v inozemstvu, niti na teauriranju bankovcev med prebivalstvom, marveč da leži pravi vzrok denarne krize v finančni, davčni ter pristojbinski politiki države, ki vedno bolj in bolj podražuje trgovsko režijo in s tem izzivlja vsesplošno druginjo.

V zadnjem letu je druginja narasla za 50%, medtem, ko se je obtok novčanic povečal samo za 25%. Ako bi se pustilo v prometu še za 20% bankovcev, to je približno eno milijardo dinarjev, potem ne bi imeli pomanjkanja denarja. Nastala pa bi inflacija, ki bi povzročila padec dinarja ter padec njegove kupne moči in to se mora za vsako ceno preprečiti. V ekspozéju se nadalje opisuje odnošaj in razvoj izvoza in uvoza napram pomanjkanju gotovine in konstatira, da je trgovinska bilanca plačanja pasivna. Dinar se mora stabilizirati, toda ne samo potom deflacije.

Da bi se torej pomanjkanje na denarnem trgu ublažilo, se je treba v primernih obliki zateči k inozemskemu kapitalu in kreditu, da se inozemci udeležijo v naših podjetjih. To bo povečalo našo produkcijo. Strah pred tujim kapitalom je nerazumljiv, če se ve, da se bo tuj kapital podvrget naši trgovinski in so-

cijalni politiki in da je pod kontrolo ministrstva trgovine in industrije. S pridobitvijo tujega kapitala bi se zboljšala naša plačilna bilanca povečala naša produkcija, kar bi dvignilo kupno moč dinarja in povzročilo padec cen ter ublažilo pomanjkanje denarja. Toda za to je treba časa in dela in se v letošnji jesenski kampanji ne da izvesti. Na podlagi teh izjav ravnatelja Berkovića je zagrebška konferenca denarnih zavodov formulirala svoje stališče v sledečih sedmih točkah:

Resolucije zagrebške konference.

1. Politike inflacije se je treba v vsakem slučaju izogibati in sicer ne samo na ta način, da se preneha izdajati nadaljne bankovce v promet, ker to še samo po sebi ne more prineseti zaželenih rezultatov, marveč je treba, da se sporedno s tem skladno izvaja cela finančna politika. Posebno pa je treba: a) da se ne povišujejo indirektni davki, ker je posledica tega povišanje cen življenjskim potrebščinam, kar zopet marveč se morajo potrebe države, pri katerih je treba največje štednje, pokriti potom direktnih in pravilno na najširše mase razdeljenih davkov, tako da bi ga oni, ki jih davek zadene, ne mogli več prevaliti na konzumenta; b) Tudi naj bi se več ne poviševale železniške tarife, posebno ne za blagovni promet.

2. Treba je končno pravilno urediti agrarno vprašanje. Pri najmanjšem je treba vsaj dovoliti posameznikom, da smejo svobodno zemljišča prodati, ker bi na ta način prišel v promet denar, ki je danes spravljen doma po kmetih.

3. Država mora čimprej izplačati svoje dolge, posebno domači industriji, ki trpi vsled neplačanja brez ikake odškodnine veliko škodo, ker so ji odvzeta promeina sredstva.

4. Tujemu kapitalu je treba dati možnosti udeležbe pri domačih podjetjih, posebno v industriji.

5. Država naj plača svoje dolge napram Narodni banki, kar bo zelo povoljno delovalo na pojačanje našega dinarja.

6. Narodna banka naj se pooblasti, da sme v jesenski sezoni začasno povišati obtok novčanic v svrhu izvoza in industrijskega izkoriščanja prirode za 500 milijonov dinarjev in naj za jamstvo služijo trgovske rimese izvoznicarjev iz žirovih bank, ki morajo tekom pomladi rimese odkupiti za gotovino. Eskomptne obresti ne bi smele iti v korist Narodne banke, marveč v korist države. Narodna banka bi imela od časa do časa v sporazumu s finančnim ministrom odrediti obrestno mero. Višina obrestne mere bi se imela gibati blizu obrestne mere, se zaračuna za posojila v splošnem prometu. Izredni kontingent 500 milijonov dinarjev naj se ne bi uračunaval v Narodni banki zakonito določeni kontingent. V nadaljnjih izvajanjih se ta predlog poslanjuje in utemeljuje s primerom v Italiji in na Holandskem.

7. Narodno banko naj bi se pooblastilo za lombardo na valute po dnevnem tečaju in proti hiperpokrityu z menjicami.

Grof Kulmer je po tem obširnem poročilu objasniti in podpirati sklepe zagrebške konference denarnih zavodov, da jih Narodna banka osvoji.

Stališče finančnega ministra dr. Stojadinovića.

Po izčrpnem govoru g. Kulmera se oglasi k besedi finančni minister dr. K. Stojadinović, ki je v dolgotrajnem govoru obširno obrazložil stališče vlade proti izdajanju novih bankovcev. Minister pravi, da je inflacija prehodna stvar in da bi industrija ne imela od nje nikakih koristi. Posledice inflacije bi bile visoke obresti, zmanjšanje kroga odjemalcev in zmanjšanje blagovnega prometa v trgovini. Glede pritegnitve inozemskega kapitala za potrebe gospodarstva in industrije v naši državi, izjavlja, da vlada ni nasprotna plasiranju inozemskega kapitala pri nas, marveč bi mu dala polnopravno zaščito. Samo bi želela vlada, da ta kapital prihaja iz prijateljskih in zavezniških držav, ali pa iz nevtralnih.

Pri vprašanju dolgov države posameznim dobaviteljem poudarja minister, da država nima dolgov, ki bi ne bili vsaj deloma plačani. Nato pojasnjuje razloge, zakaj posamezni ni dobavitelji dosegaj še niso bili izplačani. Državni dolgovi na plačilnih dobaviteljem znašajo okrog 70 milijonov dinarjev. Zavrača trditve, da bi bila država dolžna podjetjem prve hrvatske štedionice 65 milijonov dinarjev, ker se gre le za kakih 10 do 15 milijonov, ki so jih dolžne različne oblasti. Da ti dolgovi še niso bili izplačani, je vzrok počasno delovanje državne uprave kakor tudi sam način sklepanja pogodb. Nekaterih dobav se ni moglo izplačati, ker še niso bile efektivirane.

V nadaljnjih izjavah primerja mister kontingent novčanic pri nas z inozemskimi državami in ugotavlja, da pride pri nas na glavo prebivalca 500 Din novčanic, medtem ko pride na Češkem 610, v Franciji pa celo 900. Razlogi za tiskanje novčanic pri nas niso upravičeni, ker so potrebe v teh državah različne. Na Češkoslovaškem, ki je industrijska država, je treba mnogo več novčanic, kakor v agrarni državi, kakor je naša, kjer ni treba tako velikih množin denarja.

Naša kreditna kriza je prehodnega značaja. To krizo so že preboleli Francozi, Angleži, Amerikanci in tudi celo Japonci. Minister se spominja pri tem primera, da je leta 1920 na Japonskem v 24 urah bankrotiralo 64 bank ter da so morali zapreti tudi borzo, pa so vendar krizo premagali. On smatra, da pri nas ni tako strašno, ako so propadle posamezne banke in tvrdke, in pravi, da je to pričetek probujanja iz inflacijskih sanj. Samo slabost našega dinarja otežuje prehod iz inflacije v deflacijo. Ako bi se sprejelo stališče tiskanja bankovcev, porasla bi druginja in s tem bi bil prevržen ves državni proračun.

Naše gospodarsko stanje se polagoma popravlja. Proračun je sedaj stvaren. Kriza industrije je nastala radi tega, ker je bila industrija osnovana z nezadostnim denarjem. Anglija ima večjo industrijsko krizo in je tam poldrugi milijon delavcev nezaposlenih, česar pri nas ni. Naša industrija se mora polagoma dvigati, ne pa se zadolževati. Minister smatra, da je inflacija nevarna, kar smo že imeli enkrat priliko konstatirati, da je vrednost inozemskih valut vedno rasla, kadar smo tiskali bankovce.

Po govoru ministra dr. Stojadinovića je govoril vice-guvernér Na-

rodne banke Drag. Prolić, ki je zastopal isto stališče, kakor finančni minister in je izjavil, da je Narodna banka proti povečanju konfingeta novčanic.

Izjava trgovskega ministra.

Nato je sledil interesanten govor ministra trgovine in industrije dr. D. Kojića, ki je izjavil, da se popolnoma strinja z naziranjem finančnega ministra. Naš izvoz od dne do dne raste in je znašal že za prvo polletje okrog 3 milijarde dinarjev. Do konca tega leta bo dosegel vsoto okrog 6 milijard dinarjev. Prepričan je, da se bo na ta način izvoz izjednačil z uvozom. Naglašja, da ni pesimist in da upa, da se bodo razmere hitro popravile in da bodo kmalu prišli do aktivne mednarodne plačilne bilance. Glede kreditne krize pledira tudi on za tuji kapital, ki bi bil v stanu preprečiti to krizo. Inflacijsko politiko smatra za dinar škodljivo in je zato proti vsaki izpremebi pravilnika Narodne banke, katerega namen bi bil povečanje konfingenta bankovcev.

Za njim je povdarjal član upravnega sveta Narodne banke Miloš Savčić, da bi bilo treba industriji hrenofno pomagati s kakimi 300 milijoni dinarjev, za katere naj bi država dala Narodni banki podlago, ali pa naj bi Narodna banka izdala kratkodobno kredite na menjice. Smatra, da denarna kriza ni samo začasna, marveč, da se bo še po-

večala, in pojasnjuje potrebo tujega kapitala.

Nato so nekateri člani uprave iz južne Srbije zahtevali, da naj Narodna banka skupno z denarnimi zavodi cele države in pod zaščito vlade najame novo posojilo v inozemstvu, ki naj bi se uporabilo za ublažitev denarne krize.

Sklep Narodne banke.

Ker je grof Kulmer odstopil od zahteve, da bi se o njegovem predlogu glasovalo, se je po govorih še nekaterih članov uprave ugotovilo, da ne obstoja pomanjranje denarja, marveč le slaba uporaba kreditov. Zato se je v popoldanski seji sprejela resolucija, ki se glasi:

»Glavni upravni odbor Narodne banke je ugotovil na današnji svoji seji po zadostnem razmotrivanju kreditne krize, katero se sedaj čuti, da ta kriza ni izzvana vsled pomanjkanja, marveč vsled slabe uporabe kreditov in da vsled tega lek proti tej krizi ne more biti povečanje obtoka bančnih novčanic, marveč lečenje vzrokov, ki so izzvali to krizo. Narodna banka ugotavlja, da obloka novčanic v nobenem primeru radi dovoljevanja kreditov ni treba povečati, marveč da mora ostati pri dosedanjem načinu izdajanja novčanic.«

Izvajanja finančnega ministra so danes predmet obširnih komentarjev v vsem političnem in gospodarskem časopisu.

Poostreitev pogojev za snovanje novih industrijskih podjetij.

Ministrstvo trgovine in industrije zahteva v predlogu finančnega zakona za l. 1923-24 v čl. 123. nastopno pooblastilo:

»Ovlaščuje se Minister trgovine in industrije, da na teritoriju kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca izuzetno od postojećih zakona može jedino davati odobrenje za podizanje industrijskih i fabričkih preduzeća. No za fabrike špirita i karata za igranje potrebna je saglasnost Ministra finansija.«

Dasi je to pooblastilo za cel naš gospodarski položaj največje važnosti, ker bi bilo, v primeru da obvelja, edino od ministrstva odvisno, ali se dovoli osnovanje novo nameravanega industrijskega ali fabriškega podjetja, jo hoče ministrstvo uveljaviti potom kratkih določil v finančnem zakonu brez predhodnega zaslišanja gospodarskih krogov in korporacij in o tem izpremeniti fundamente našega prava. Obstoječi pravni položaj, kakor ga usfvarjajo določila sedaj veljavnih obrtnih zakonov, bi bil naenkraft pri kraju. V vsakem konkretnem primeru bi bilo treba dovoljenja trgovskega ministra za ustanovitev novega obrtnega podjetja. Jasno je, da je to vprašanje osobito za Slovenijo, katere je absolutno navezana, da se smotreno razvija v industrijskem pogledu, največje važnosti. Ze sedaj obstoja v naši državi centralna struja, katerega smatra, da Slovenija vsled svoje eksponirane lege ni pravi teren za celo vrsto industrij. V tem pogledu so nazori tako ostri, da se celo tovarni za špirit v Ljubljani zaradi eksponiranega položaja Ljubljane, odreka eksistenčna pravica. Podjetje navzlic vsemu prizadevanju, ne more dobiti dovoljenja za izdelovanje špirita za domačo potrebo. Celo glede projekta tovarne za platno v kamniškem kraju, so bili izraženi pomisleki. Pa ne samo glede novih podjetij se delajo težave, ki prihajajo do veljave zlasti pri snovanju akcijskih družb, za katere je potrebno izrecnega dovoljenja ministrstva. Celo zaradi že obstoječih podjetij metalurgične in kemične stroke, se je zastopalo mnenje, da jih treba prenesti v bolj centralno ležeče kraje naše države.

Zaenkraft je to le meglena teorija, ki pa vendar slabo upliva na podjetnike, kateri spričo ugodnih prometnih, upravnih in delavskih raz-

mer izbirajo Slovenijo za nova podjetja. Po sedanjem obrtno-pravnem položaju, je glede nastajanja novih obrtnih in industrijskih podjetij, v kolikor jih snujejo posamezniki, stvar gladka, ker je treba ali samo obrtne zglastivte pri našem obrtnem oblastvu, ali pa dokaza o izpolnitvi v zakonu predpisanih pogojev. Popolnoma drugače pa bodo razmere, čim bi bilo treba za vsak novi projekt industrijskega ali fabriškega podjetja izrecnega dovoljenja trgovskega ministrstva. V takem slučaju bo odvisno samo od svobodnega preudarka trgovskega ministrstva, ali se sme ustanoviti nameravano podjetje ali ne. Naravno je, da se na ta način otežkuje snovanje novih podjetij. Podjetnikom se jemlje čas in ugodno konjunkturo ter se jim nalaga velike stroške, saj je znano, da je brez intervencij težko spraviti celo obične tekoče posle hitro v red. Nastajajo pa tudi druge nevarnosti: reputacija, čistost naše uprave.

Stvar je za razmere v Sloveniji najaktualnejša in res vitalne važnosti. Ne smemo imeti pred očmi samo fabrike in velike industrije. Besedilo čl. 123. novega finančnega zakona je tako, da govori o »o podizanju industrijskih i fabričkih preduzeća«. Razmejitve obrtnega in fabriškega podjetja, odločitev, ali gre v konkretnem primeru za fabriko ali za obrtno podjetje, nareja v obrtni praksi že pri nas svoje težave. Celo pri nas je včasih v konkretnih primerih težko odločiti ali gre za tovarno ali za obrtno podjetje. So podjetja, kakor n. pr. v kemični stroki, ki so fabrike že ob razmeroma majhnem številu delavcev. Pri tem pa treba imeti pred očmi, da je naziranje o tem, kaj je industrija in kaj je obrt v Srbiji drugačno, nego pri nas. Spričo razmeroma skromnega obrtnega razvoja v krajih pod Savo, je dolj sodba o tem, kaj je industrijsko in kaj obrtno, odnosno rokodelsko, prav lahko drugačna, nego pri nas, kjer pod fabriko in industrijo razumemo res le velika podjetja. Nevarnost je, da se bo izraz »industrijsko podjetje« jako široko tolmači v praksi in da bo treba iskati odobrenja v ministrstvu celo za manjša nova obrtna podjetja. Ta nevarnost je temvečja, ker je izraz »industrijsko podjetje« jako širok in obsežen, zla-

sti za take urade, kjer so uradniki, ki imajo francoske študije, saj je znano, da romanski narodi rabijo izraz »industrija« tudi za manjša podjetja, glede katerih se pri nas vse-kakor pod vtišom nemških pojmov rabi izraz »obrt« v nasprotju z »industrijo«.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je iz teh razlogov opozorila v posebni spomenici naše poslance in finančni odbor Narodne skupščine na velike nepravilnosti za naše gospodarske razmere, ako postane navedeno določilo zakon. O svojem koraku pa je obvestila tudi ostale zbornice, da se prepreči velika nevarnost, ki preči neoviranemu razvoju novih industrijskih in tovarniških podjetij.

Poslano.*

Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

Dne 30. oktobra t. l. se je končala obravnava po § 104. s. kaz. zak. pred deželnim sodiščem v Ljubljani proti meni na ovadbo ravnatelja Kocmurja radi od mene napisanega članka v »Trgovskem listu«, »Taboru«, »Novi Dobi« in »Obrtnem Vestniku« v avgustu l. 1922. pod naslovom: »Nečuvveno gospodarstvo bivšega odbora delavske bolniške blagajne v Ljubljani«. Kritiko sem pričel radi prvotno zasnovane palače v Ljubljani in navedel med drugimi inkriminirane stavke:

» Tako je Kocmurjeva klika povzročila milijonsko škodo bolniški blagajni in listi Kocmur se še danes usoja sedeli s svojo debelo kožo na ravnateljskem mestu zavoda, akoravno se mu je cela vrsta nelepih reči že dokazala.«

Pri deželnem sodišču v Ljubljani nastopil sem dokaz resnice, kar se mi je tudi v glavnem posrečilo. Bil sem obsojen le radi preostrega izreka na 25 Din kazni.

Dokazal sem Kocmurju, da je Kocmurjeva klika delila denar v obliki nagrad pod različnimi imeni, med katerimi je bil Kocmur največjih vsot deležen.

Dokazal sem mu, da je imel Kocmur neopravičeno visoke vsote predujemov.

Dalje sem mu dokazal, da je izrabljaj bolniško-blagajniški avtomobil za privatne vožnje, da je sklenil z istim odborom pogodbo, na podlagi koje bi bil lahko postal mladi penzionist z vsemi rednimi in izrednimi prejemki definitivnih nameščecev.

Da so nakupovali delnice strankarske liskarne z bolniško-blagajniškim denarjem.

Da so delili podpore za neki strokovni list.

Da niso na drugi strani dali bolnikom vožnje iz bolnice, ako so bili v isto poslani.

Da so nastavljalj uradnike brez razpisa in brez kvalifikacije, da celo sorodne osebe, ozirali so se izrecno na socijaldemokratske strankarske voditelje.

Da ni še do danes Kocmur pojasnil računa o vožnji z avtomobilom na Rab čez Cerkevico.

Da je prikrival zapisnike članu sovsela, iz strahu pred javnostjo.

Da so brezvesno špekulirali z zgradbo palače v Ljubljani.

Da je žugal v preiskavi z maščevanjem.

Da se je pod Kocmurjevo vednostjo nabiralo pri uradnikih za zlate ure in verižice za Kocmurja in načelnika Rožanca. (Kak pomen ima taka podaritev, si vsak lahko predstavlja.)

Kar pa nisem pri sodnji iznesel, je še hudi to, da se je denar nalagal v splošnem kreditnem društvu, čigar vodilni član je bil Kocmur.

To so dejstva, ki gotovo ne dopuščajo zaupanja možu na ravnateljskem mestu in je dolžnost merodajnih činitelj, da naredo rmeduro.

Celje, dne 4. novembra 1923.

Ivan Bizjak.

* Opomba: Za vsebino tega članka odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu velja zakon.

Trgovski koledar za leto 1924

izda v kratkem Slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, Gradišče 17/L, kamor je naslovili naročila.

Trgovina.

Naša trgovinska politika in proračun ministrstva trgovine in industrije. V trgovinskem ministrstvu je bila 8. t. m. od 15. do 18. zvečer seja III. sekcije finančnega odbora, ki je razpravljala o proračunu ministrstva trgovine in industrije. Člani opozicije so bili soglasni v tem, da je proračun ministrstva trgovine in industrije skrbno pregledno in sistematično sestavljen, vsled česar je sekcija odobrila proračun z nekaterimi malimi izpremembami. V sekciji se je pa razvila daljša debata o naši zunanji trgovinski politiki. Opozicija je v svoji kritiki opozorila vlado, da mora skrbeti za definitivne zunanje trgovinske pogodbe osobito s sosednimi državami. Minister trgovine in industrije dr. Kojić je priznal, da še niso sklenjene definitivne pogodbe, toda njegova trgovinska politika gre v tem pravcu, da se čim preje vzpostavijo normalne trgovinske zveze s sosednimi državami, pri tem delu pa ima velike težkoče s sestavo carinskega tarifa, ki še ni definitivno izdelan. Na inčialivo trgovinskega ministra se odprli v Parizu iz propagandističnih razlogov umetniški pavilijon. — Od vlade predložen proračun izkazuje za ministrstvo trgovine in industrije na rednih izdalkih 56,729.149.03 Din in na izrednih izdalkih 23,582.138.50 Din, skupaj tedaj 80 milijonov 311.287.53 Din. Redni izdatki za Slovenijo znašajo 2,091.286 Din in izredni 3,089.470 Din. Budget za Slovenijo izkazuje v rednih izdalkih: 1. podporo obrli 67.984 Din; 2. za trgovske šole 655.662 Din in 3. za obrtne šole 1,046.532. V izrednih izdalkih je določen za trgovske šole znesek 939.855 in za obrtne šole 1,497.595 Din. Med rednimi izdalki proračuna so navedene tudi podpore in sicer 200.000 Din, od katerih prejme srednjelehična šola 120.000 dinarjev in ostanek 80.000 Din je namenjen za obrtno nadaljevalne šole in razne obrtne kurze v Sloveniji. Na intervencijo s slovenske strani se podpora za obrtno nadaljevalne šole zviša in je ministrski svet na večrajnji seji dovolil znesek 200.000 dinarjev.

Aktivnost poljske trgovinske bilance. V mesecu septembru je dosegla vrednost uvoza na Poljsko 78,300.000 frankov v zlatu, medtem ko je veljal izvoz 102,100.000 frankov v zlatu. Tako je bila trgovska bilanca Poljske v tem mesecu za 23,860.000 frankov v zlatu aktivna.

Ukinjenje izvoza živine iz Rumunije. Po poročilih rumunskih listov namerava rumunska vlada prepovedati izvoz živine iz Rumunije in dopustiti izvoz samo živine v zaklanem stanju in izvoz predelanega mesa. Ta namera bi zadoslno podprla industrijo mesnih izdelkov v Rumuniji, toda škodovala bi kmetom, ki zbog prepovedi izvoza ne bi mogli uporabljati dobrih izvoznih konjunktur. Zbog tega so zastopniki kmetov napravili potrebne korake, da se ta namera vlade ne izvrši.

Trgovinski dogovor med Avstrijo in Belgijo. Pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Avstrijo in Belgijo so dovedla do sporazuma med omenjenima državama, ki bo vpisan v pogodbo, ki se tiče izseljevanja kapitala in industrije.

Industrija.

Novo podjetje. Trgovski minister je odobril ustanovitev družbe »Oranica«, tovarna za poljedelske stroje s sedežem v Zagrebu. Osnovna glavica 1 milijon dinarjev.

Denarstvo.

Narodna banka SHS. — Stanje 31. oktobra 1923. — Aktiva (v milijonih Din): v oklepajih spremembe napram stanju 22. okt.): kovinska podlaga 444.8 (— 12.5), posojila 1612.9 (— 6), račun za odkup kronskih novčanic 1238.2, račun začasne razmene 373.2, državni dolg 2959.4, vrednost državnih domen, založenih za izdajanje novčanic 2138.3, saldo raznih računov 253.1. Skupno 9020.2. — Pasiva: vplačani del glav-

darjev, 1 pleskar, 1 dimnikar, 3 tesarji, 1 fiskarski strojnik, 10 strojnikov in kurjačev, 5 trg. sotrudnikov, 1 oskrbnik, 1 risar narodne ornamentike, 1 delovodja lesne stroke, 4 knjigovodje, 1 knjigovodja-praktikant, 1 kontorist-praktikant, 5 skladišnikov, 18 pisar moči, 20 uradnih slug, vratarjev, čuvajev in paznikov, 27 vajencev, 12 vajenk, 1 vzgojiteljica, 4 trgovske sotrudnice, 2 kontoristini, 1 restavracijska blagajničarka, 5 natakarice, 6 šivilj, 1 hišnica, 8 delavk 1 gospodinja. — Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: 3 gospodinj, 41 hlapcev, 21 viničarjev, majarjev, 4 ekonom, 3 drvarji, 2 rudarja, 5 vrtnarjev, 1 kamnosek, 6 podkovskih kovačev, 1 kollar, 13 stavb. in stroj. ključavničarjev, 4 železostrugarji, 5 kleparev, 1 zlatar, 1 ključavničar za tehtnice, 6 monter-

jev, 11 mizarjev, 4 kolarji, 3 sodarji, 1 žagar, 1 usnar, 1 sedlar, 22 krojačev in šivilj, 8 peric, 13 čevljarjev, 1 brivec, 2 mlinarja, 5 pekov, 1 slaščičar, 7 mesarjev, 1 laborant, 4 zidarji, 1 eksporter jajc, 8 slikarjev, 2 tesarja, 8 strojnikov, 12 slug, 22 trgov. sotrudnikov in sotrudnic, 6 kontoristk, 110 pom. in lov. delavcev in delavk, 10 hišnikov in hišnic, 25 pis. moči, 18 vzgojiteljic, 1 bolniška srežnica, 60 kuharic, služkinj, sobaric. — Pri državni borzi dela v Pljuju: 2 ekonom, 1 šafar, 3 viničarji, 6 hlapcev, 1 lončar, 4 ključavničarji, 1 kovač, 1 klepar, 1 zlatar, 2 mizarja, 1 kolar, 2 sedlarja, 4 krojači, 1 čevljar, 1 klobučar, 1 knjigovoz, 2 mlinarja, 1 pek, 1 slaščičar, 1 mesar, 1 laborant, 1 strojnik, 1 kurjač, 1 sluga, 1 skladiščnik, 5 dninarjev, 1 paradni kočijaž, 1 voznik, 1

hišni hlapec, 1 pisar. moč, 1 bolničar, 3 natakarice, 1 sobarica, 11 služkinj, 2 blagajničarki, 2 strojepiski, 2 kontoristini, 31 vajencev in vajenk. — Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: 1 ključ. mehanikar, 1 krojač, 1 mlinar itd. — V delo se sprejmejo: Pri Državni borzi dela v Ljubljani: 100 gozdnih delavcev (drvarjev), 1 steklar, 2 kollarja, 15 čevljarjev, 1 čevljarski prerezovalec, 1 čevljarski delovodja, 1 klobučar, 1 ščefar, 1 sodavičar, 13 zidarjev, 10 tesarjev, 2 strojevodja, 2 Bagger-mojstra, 4 šumski manipulant, 1 nočni čuvaj, 21 vajencev, 7 služkinj, 2 postrežnici, 1 kmečka dekla itd. — Pri Državni borzi dela v Mariboru: 68 hlapcev in dekel, 3 gospodinj, 6 viničarjev, majarjev, 25 drvarjev, 95 rudarjev, (kopačev), 1 rud. nadzornik, 1 kovač za nože, 1 podkov-

ski kovač, 4 železo-strugarji, 2 stroj. ključavničarja, 4 mizarja, 2 sodarja, 1 lesni strugar, 2 gaterista, 4 krojači, 10 čevljarjev, 1 mlinar, 1 pek, 4 tesarji, 2 kurjača, 3 sluge, 1 kočijaž, 23 kuharic, 54 služkinj, 5 sobaric, 1 vzgojiteljica, 3 varuške, 20 tov. delavk, 4 natakarice, 30 šivilj za perilo, 2 postrežnici, 40 vajenk za šivanje perila, 21 vajencev itd. — Pri Državni borzi delav Pljuju: 3 pristavi za posestvo, 5 viničarjev, 6 hlapcev, 104 rudarji, 1 vrtnar; 1 lončar, 2 mizarja, 1 kolar, 1 slugar za izdelavanje pip, 30 plečarjev, 1 jermenar, 6 čevljarjev, 5 zidarjev, 3 hišni hlapci, 4 kmečke dekde, 6 kuharic, 1 gospodinja, 3 sobarice, 18 služkinj, 15 vajencev itd. — Pri Državni borzi dela v Murski Soboti: 1 hlapec, 1 krojaški pomočnik, 1 krojaški vajenec, 1 služkinja, 1 kuharica itd.

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA ŠKRIJLA IN ELEKTRARNA DRUŽBA Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

Ustanovljeno leta 1910.
Dolgoletna garancija za dobro kakovost.
Cenejše kakor ilovna opeka.

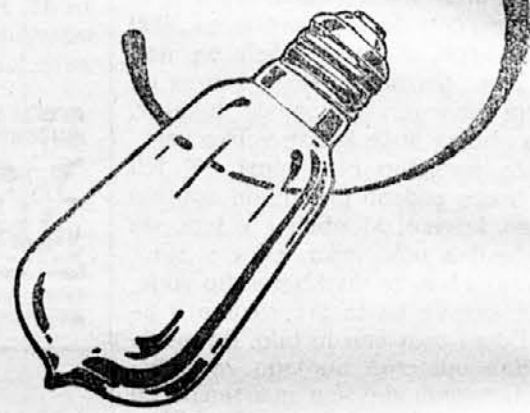

Kamenit sestoji iz azbesta (kamen) in portland-cementa, vsled tega je sreha vedno močnejša in ne zahteva nobenega popravila.

Dolžnost vsakega posestnika srehe je, da si naroči večno trpežno in ognja varno streho iz

KAMENITA = ETERNITA.

Vertex

Ivan Jelačin

Ljubljana

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

Zaloga sveže pražene kave mletih dišav in rudninske vode

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379. mestni tesarski mojster Telefon št. 379

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešje za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi razna, tla, sfopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jazov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Telefon 436. Telefon 436.

Tovarna kandičev

FR. ROZMAN

Maribor, Aleksandrova c. 57

priporoča

VSE VRSTE KANDITOV (BONBONOV)
po najnižjih tovarniških cenah.

ZAHTEVAJTE CENIK!

Pozor! Pozor!

Amerikanci obrtniki!

Naprodaj trgovska hiša

enonadstropna, na glavnem trgu v Cerknici, z vsem trgovskim inventarjem; v prilličju 1 kuhinja, 1 soba in trgovski lokal s kletjo, v 1 nadstropju 5 sob. K hiši spada postopje s tremi sobami, kuhinjo, malim vrtom, hlevom za 18 glav živine in vodovodom, skadišče za nekoliko vagonov blaga, navadni hlev s trgovsko tehtnico, šupa in skedenj z lepim vrtom. Hiši pripada gozdna in pašniška pravica. Pri hiši je že vpeljana trgovina z živino. — Vprašali: IVAN ŽOONC, Irgovec v Cerknici pri Rakeku.

AVTO

bencin, pnevmatika olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z. o. z. v Ljubljani.

Gradbeno podjetje

Ing. Dukić in drug

= Ljubljana =
Bohoričeva ulica 24

A. VICEL

Maribor, Glavni trg 5

Irgovina s hišnimi potrebščinami, emajlirano, pločevinasto in ulito posodo, porcelanasto, kameninasto in stekleno robo.

Na debelo! Na drobno!

TVRDKA

A. VOLK

LJUBLJANA

Veletrgovina žita in mlevskih izdelkov priporoča iz svoje zaloge vse vrste pšenične moke najboljših banaških mlinov, otrobe, koruzne in ajdove izdelke, kašo, ješprenj, nadalje pšenico, koruzo, oves, fižol in druge poljske pridelke.

Telefon šte. 449.
Brzojavi: VOLK.

ZAHTEVAJTE PONUDBE!

TISKARNA MERKUR
TRB. IND. D.D.

LJUBLJANA

SINON GREGORČEVA ULICA 13

Telefon šte. 552

se priporoča
za naročila vseh v njeno stroko spadajočih del.
Izvršitev točna in solidna!

Razširjajte „TRGOVSKI LIST“!

NA VELIKO IN MALO!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezeno, svilo, tehtnice decimalne in balancne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

ŠTAMPILJE
vseh vrst

CIRIL SITAR

LJUBLJANA
Sv. Petra cesta 13

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, islojam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.

Na veliko in malo!

TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL

Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljša referenca. — Tudi na obroke dobavi tvrdka

ERIKA

Ljubljana THE REX CO. Zagreb

Gradišče št. 10 Duga ulica 32

